

ANEKS 1.
IZVJEŠTAJ O OSTVARENJU GODIŠNJEG PLANA IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE
INTEGRIRANOG RAZVOJA OPĆINE SANSKI MOST ZA 2019.GODINU

Sanski Most, februar 2020.godine

IZVRŠNI SAŽETAK

Izveštaj o implementaciji Strategije integriranog razvoja Općine Sanski Most (2014-2023.) ima za cilj da pokrene sve bitne aktere na razmišljanje i doprinese boljem donošenju odluka o realizaciji strateških prioriteta ekonomskog, društvenog razvoja i zaštite životne sredine, u okviru 15 definiranih sektorskih ciljeva.

Planom implementacije za 2019. godinu predviđeno je provođenje 50 projekata ukupne vrijednosti 8.073.000,00 KM. U 2019. godini započeta je implementacija 33 novih projekata, od kojih su svi višegodišnji (završetak nije planiran do kraja 2019.). Realizirano je ukupno 5.469.504,00 KM, a procenat realizacije projekata u izvještajnoj godini je visok (67,75 %), što je na nivou trogodišnjeg prosjeka stepena implementacije koji iznosi 68% za posljednje 3 godine. Od ukupnog iznosa realiziranih sredstava 32.3% odnosno 1.766.864,00 KM je sufinansiranje iz budžeta Općine Sanski Most, dok je ostatak sredstava od 67,7 % odnosno 3.702.740,00 KM obezbijedeno iz eksternih izvora finansiranja. Visok stepen implementacije je u najvećoj mjeri rezultat realnog planiranja, oslanjanja na sigurne izvore finansiranja, i adekvatnu preraspodjelu projektnih aktivnosti među službenicima i rukovodiocima direktno zaduženih za provedbu, te visok stepen koordinacije i saradnje sa predstavnicima JP i JU, te ostalih partnerskih institucija koje su učestvovala u provedbi plana implementacije. U procesu praćenja projektnog ciklusa uveden je novi pristup kroz formiranje projektnih timova gdje se došlo do zaključka da upravo ovaj timski pristup generira najbolje rezultate u direktnoj realizaciji.

U ekonomskom sektoru najveći rezultati su ostvareni kroz realizaciju projekata I mjera podrške privrednom sektoru u oblasti zapošljavanja, te kroz realizaciju projekata unaprijeđenja kvaliteta poslovne infrastrukture. U društvenom sektoru nastavljena je saradnja sa organima Mjesnih zajednica kroz izgradnju javne infrastrukture u ruralnim područjima, a ostvaren je značajan rezultat I na području unaprijeđenja kapaciteta subejkata nevladinog sektora. U sektoru okoliša najveći rezultati su otvoreni kroz realizaciju projekata komunalne infrastrukture i unaprijeđenja javnih komunalnih usluga, te kroz jačanje sistema zaštite od prirodnih nesreća.

U pogledu ključnih prioriteta i fokusa za prethodnu 2019. godinu, isti su komplementarni sa gore navedenim rezultatima gdje je općina nastavila realizaciju projekata iz oblasti poljoprivrede i okoliša, te projekte na unaprijeđenju javne infrastrukture, te zapošljavanja kroz programe podrške privrednom sektoru, unaprijeđenje poslovne infrastrukture, te administrativnu i tehničku podršku privrednim subjektima za samostalnu pripremu i realizaciju projekata finansiranih od strane institucija viših nivoa vlasti i međunarodnih partnera.

Što se tiče izgradnje institucionalnih kapaciteta za učinkovito upravljanje razvojem, Jedinica za upravljanje razvojem (JURA) je i tokom 2019. godine radila u punom kapacitetu i bila nosilac skoro svih aktivnosti vezanih za pripremu i realizaciju projektnih aktivnosti, a nastavljena je i uspješna saradnja sa privrednim sektorom kroz neposrednu komunikaciju, terensku posjetu, te institucionalnu saradnju kroz Privredni savjet.

Kada je riječ o zaključcima i korektivnim akcijama u pogledu prethodne godine, i dalje su najveće prepreke ili teškoće u realizaciji projektnih aktivnosti najviše uzrokovane kompliciranim sistemom javnih nabavki odnosno dugotrajnim procedurama do samog početka realizacije, a dodatni problem kao i u prethodnim godinama je bila nedosljednost institucija viših nivoa vlasti u raspisivanju poziva za dodjelu sredstava gdje i dalje veliki broj ministarstava, zavoda i agencija mijenja iznose i strukturu sredstava planiranih za lokalne zajednice u odnosu na prethodne godine, a kod određenih institucija nije ni bilo raspoloživih sredstava za neke od planiranih aktivnosti.

1. UVOD

Strategiju integriranog razvoja općine Sanski Most za period 2014-2023. godine izradio je Razvojni tim Općineu periodu januar-novembar 2013. godine, u okviru Projekta integrisanog lokalnog razvoja (ILDLP), koji predstavlja zajedničku inicijativu Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP).

Strategija razvoja općine Sanski Most usvojena je udrugom mjesecu 2014.. godine na 12. redovnoj sjednici Općinskog Vijeća, održanoj dana 20.02.2014. godine. Kao operativni instrument za realizaciju strategije, općina priprema trogodišnji plan implementacije (1+2) svake godine od usvajanja strategije. Detaljni plan implementacije za 2014.- 2016.godinu je pripremljen i jesteobjavljen na web stranici općine. Nakon isteka prethodnog, Općinsko vijeće je u januaru 2019. usvojilo novi trogodišnji plan implementacije za period 2019. – 2021. god.

Ovaj izvještaj odnosi se na implementaciju strateških, odnosno sektorskih, prioritetnih projekata u 2015. godini, koji se, po MiPRO metodologiji, planiraju uz konsultacije sa svim bitnim akterima u zajednici u svim fazama implementacije strategije.

Nosilac izrade trogodišnjeg Plana implementacije (1+2) kao i izvještaja je JURA, koja u općini Sanski Most obavlja funkciju jedinice za upravljanje razvojem. Izvještaj je pripremljen u saradnji sa predstavnicima svih unutrašnjih organizacionih jedinica općine Sanski Most.

Podaci o implementaciji se kontinuirano prikupljaju tokom cjelokupnog perioda koji pokriva ovaj izvještaj i to korištenjem alata za praćenje implementacije Strategije (APIS-a) i na osnovu definiranih sektorskih i makroekonomskih pokazatelja (SMI tabela). Podaci se timski analiziraju, na osnovu čega se priprema kvalitativni osvrt na posmatrani period implementacije, kao i pouke i preporuke za naredni period.

2. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

2.1. Vizija

Strategijom razvoja općine Sanski Most za period 2014. – 2023. godine, definirana je sljedeća vizija: Sanski Most – prirodna oaza zadovoljnih građana, "most" između ideje i uspjeha.

2.2. Strateški ciljevi

Strategijom razvojaopćineSanski Most za period 2014 – 2023. godine, definirana su 4strateška cilja:

Strateški cilj 1:Unaprijeđen sistem podrške lokalnoj privredi

Strateški cilj2:Izgrađeno resursno partnerstvo energetskih potencijala, poljoprivrede, okoliša i turizma

Strateški cilj 3:Izgrađeni ljudski, tehnički i administrativni kapaciteti javnog i nevladinog sektora u svrhu poboljšanja kvaliteta života u lokalnoj zajednici

Strateški cilj 4: Stvoren europski imidž općine i institucionalizirana suradnja s dijasporom kao razvojnom komponentom

2.3. Sektorski ciljevi

Strateški prioriteti za razvoj općine su: ekonomski razvoj, društveni razvoj i zaštita životne sredine. U okviru ovih sektora, definisani su sljedeći ciljevi:

Ekonomski razvoj

Sektorski cilj 1: Unaprijeđen sektor MSP kroz primjenu novih proizvodnih tehnologija i uspostavu sistema standardizacije uz povećanje ukupnog prihoda u sektoru prerađivačke industrije za 30 % do 2018. godine.

Sektorski cilj 2: Do 2017. godine kreiran povoljan poslovni ambijent u skladu sa nadležnostima lokalne samouprave kroz unaprijeđenje i prilagođavanje administrativnih postupaka.

Sektorski cilj 3: Do 2018. godine kvalitetno poboljšana poslovna infrastruktura u svrhu povećanja konkurentnosti i stepena realizacije novih investicija s naglaskom na prehrambeni, drvoprerađivački i energetskektor.

Sektorski cilj 4: Do 2015. godine kreiran finalni turistički proizvod na bazi kulturno-historijskog naslijeđa i prirodnih potencijala.

Društveni razvoj

Sektorski cilj 1: Smanjenje emigracije stanovnika starosti do 35 godina za 30 % do 2018. godine.

Sektorski cilj 2: Do 2018. godine izgrađeni kapaciteti subjekata javnog i nevladinog sektora s ciljem poboljšanja dostupnosti postojećih i izgradnje novih javnih usluga u okviru zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite.

Sektorski cilj 3: Do 2018. godine kreirana ponuda kulturnih i sportskih sadržaja i unaprijeđeni infrastrukturni kapaciteti za aktivno korištenje slobodnog vremena.

Sektorski cilj 4: Do 2018. godine izgrađen i promoviran europski imidž općine Sanski Most kroz lokaliziranje EU i insitucionalnusa radnju sa dijasporom.

Sektor zaštite i unapređenja okoliša

Sektorski cilj 1: Uspostavljen kanalizacioni sistem u gradskom području do 2018. godine

Sektorski cilj 2: Proširenje vodovodne mreže na području općine / do 90 % pokrivenosti Općine / do 2018. godine

Sektorski cilj 3: Do 2018. godine osnaženi ljudski i tehnički kapaciteti JKP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Sanski Most

Sektorski cilj 4: Do 2016. godine izgrađena javna komunalna infrastruktura za selektivno prikupljanje otpada i otkup sekundarnih sirovina.

Sektorski cilj 5: Do 2018. godine osnaženi ljudski i tehnički kapaciteti JKP "Sana" d.o.o. Sanski Most

Sektorski cilj 6: Do 2018. godine uspostavljen sistem energetske učinkovitosti objekata javnih ustanova u preduzeća uz smanjenje trenutnih troškova za 20 %.

Sektorski cilj 7: Do 2018. godine unaprijeđen sistem upravljanja vodama i zemljištem kao resursima.

2. 4. Ključni planirani prioriteti i fokusi za posmatrani godišnji period (2019. godina)

U skladu sa definiranim sektorskim ciljevima, prema usvojenom Planu rada Općinskog organa uprave i prema Planu implementacije strategije lokalnog razvoja za period 2019.-2021., glavni prioriteti za 2019. godinu obuhvataju nastavak aktivnosti na realizaciji mjera i programa iz proteklog perioda, obzirom da su po strateškim dokumentima uglavnom definirani višegodišnji projekti i programi.

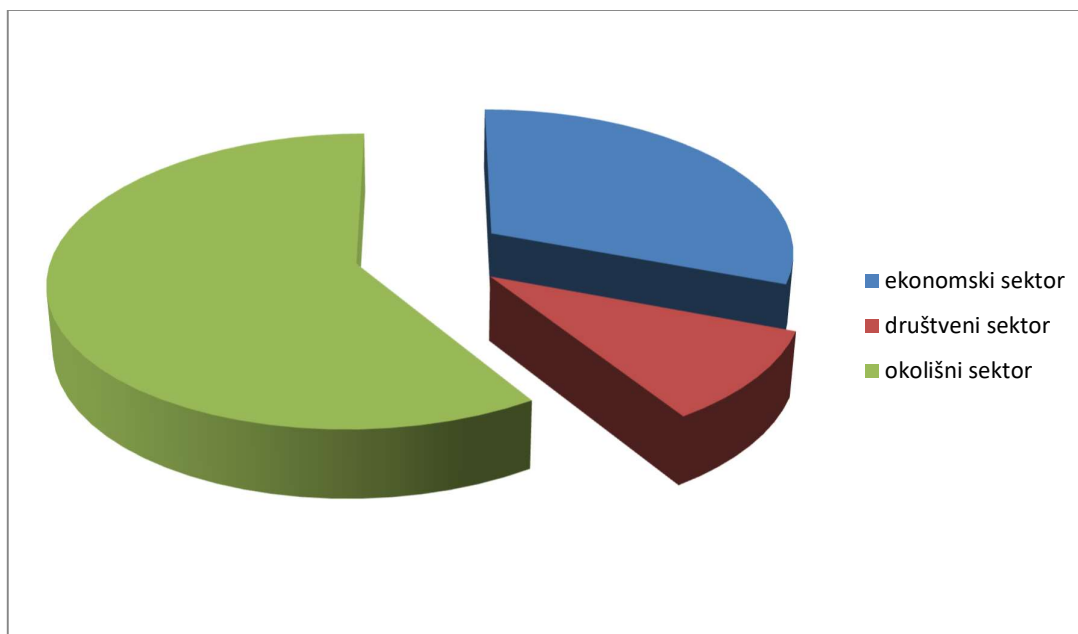
S tim u vezi, glavni prioriteti za 2019. godinu su bili:

- Nastavak saradnje sa UNDP kroz implementaciju projekata MEG, Dijaspora za razvoj i Jačanje uloge MZ u BiH
- Unaprijeđenje javne i komunalne infrastrukture – izgradnja vodovoda Zdena – Kamengrad, izgradnja kanalizacije Prvomajska, izgradnja kanalizacije Jezernice – Kruhari
- Unaprijeđenje poslovne infrastrukture u sklopu Poslovne zone Šejkovača
- Osnivanje poslovne zone "Zdena" na području nekadašnje fabrike ŠIP Sana
- Izrada projektno-tehničke dokumentacije za rekonstrukciju postojeće i izgradnju nove poslovne infrastrukture u budućoj Poslovnoj zoni Zdena
- Podrška privrednim subjektima u proširenju postojećih i realizaciji novih investicija
- Unaprijeđenje javne infrastrukture kroz sanaciju saobraćajnica u nadležnosti lokalne uprave
- Izgradnja javne rasvjete na principu LED tehnologije u gradskoj zoni
- Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji
- Nastavak projekta stručnog usavršavanja za metalska zanimanja u saradnji sa dijasporom
- Izrada baze podataka stručne diaspore
- Unaprijeđenje turističke ponude i revitalizacija turističkih potencijala kroz uspostavu Turističke zajednice općine Sanski Most
- Unaprijeđenje kvaliteta srednjeg strukovnog obrazovanja i izmjena upisne politike u skladu sa potrebama lokalne privrede
- Nastavak projektnog finansiranja udruženja s područja Sanskog Mosta
- Unaprijeđenje ljudskih i tehničkih kapaciteta organa uprave – uvođenje katastra komunalnih instalacija
- Izrada prostorno-planske dokumentacije
- Uvođenje elektronskog registra administrativnih postupaka organa uprave – e-uprava

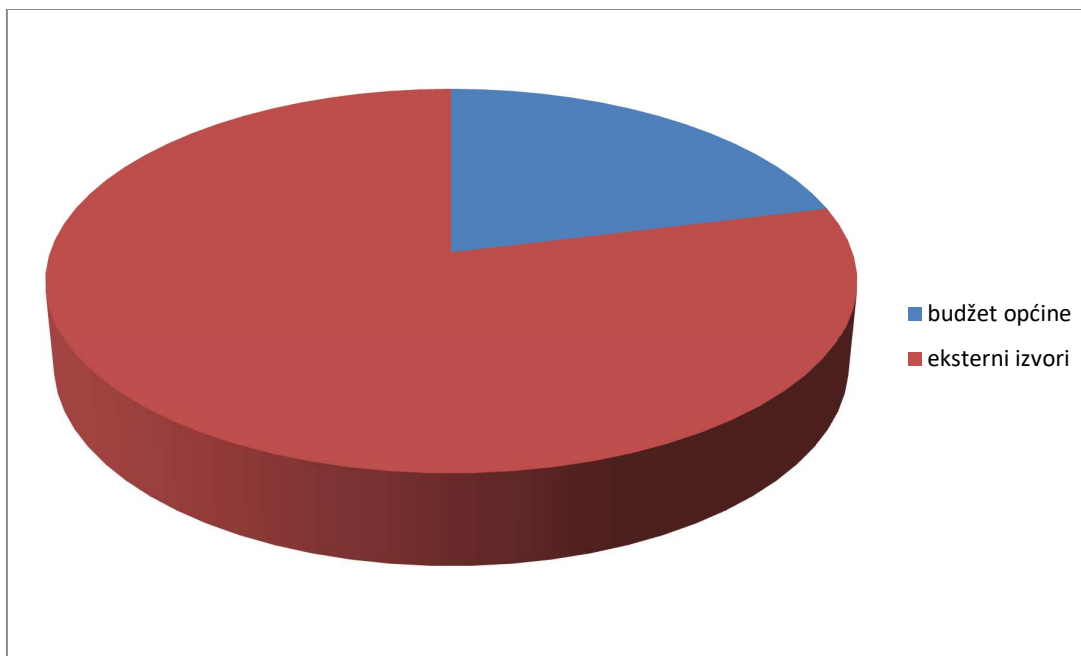
2.5. Zbirni pregled prioritetnih projekata i okvira za njihovo finansiranje obuhvaćenih Planom implementacije 2019.-2021. godinu

Za planski period 2019.-2021. godine ukupno je planirano 68 projekata, od čega 24 projekta koji su ili započeti, ili prenešeni iz prethodnog perioda. Posmatrajući po razvojnim sektorima za period 2019-2021. godine, u sklopu ekonomskog sektora je ukupno planirano 29 projekata, u društvenom sektoru 15 projekata, te u sektoru okoliša 24 projekta. Za realizaciju ovih projekata planirano je ukupno 20.267.500,00 KM, od toga iz vlastitih izvora 4.283.000,00 KM, iz eksternih 15.984.500,00 KM.

Grafikon 1. Pregled svih projekata po sektorima za period 2019.-2021.

Grafikon 2. Pregled strukture finansiranja za period 2019.-2021.

Što se tiče izvora eksternog finansiranja, najznačajniji predviđeni izvori za period 2019.-2021. godine, kao i prema prethodnim planovima implementacije su od strane domaćih institucija viših nivoa vlasti – ministarstva, zavodi i agencije, te međunarodni finansijski subjekti – razvojni programi (UNDP, USAID, SIDA), ambasade i međunarodni fondovi (IPA, FP7). Određeni iznos se planira obezbijediti i iz učešća lokalnih javnih preduzeća i ustanova te privrednih subjekata, a zadnja opcija preostaje i kreditno zaduženje za kapitalne investicije za koje se ne pronadū sredstva iz prethodno navedenih izvora.

Kako bi iskoristila prilike za privlačenje sredstava iz eksternih izvora, općina je tokom prethodnog perioda potpisala niz sporazuma sa UNDP u sklopu implementacije Projekta općinskog ekonomskog i okolišnog upravljanja (MEG), Projekta jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH, Projekta Migracije i razvoj, a u 2019. Godini Općina Sanski Most je pristupila i Projektu SECAP (Održivi akcioni plan za energiju i klimatske promjene) koji će u narednom periodu ponuditi mogućnost realizacije projekata iz oblasti energetske efikasnosti i prevencije prirodnih katastrofa, kojeg finansira UNDP. S druge strane, potpisani su i sporazumi o saradnji sa USAID za implementaciju projekata PRO – Budućnost, te projekta Diaspora Invest koji pruža direktnu pomoć privrednim sektorima u oblasti unaprijeđenja proizvodnih kapaciteta i kvaliteta radne snage.

Što se tiče domaćih institucija, potpisan je niz ugovora o implementaciji razvojnih projekata vezano za oblast javne, komunalne i poslovne infrastrukture (kantonalna i federalna ministarstva) za čiju implementaciju su sredstva obezbijedena na osnovu prethodno raspisanih javnih poziva. Po pitanju rekonstrukcije javne saobraćajne infrastrukture, kao i u prethodnom periodu najveći obim saradnje se očekuje sa direktijama, agencijama i zavodima na kantonalnom i entitetskom nivou, obzirom da je veći dio saobraćajnica u nadležnosti lokalne samouprave saniran i rekonstruiran, tako da su u narednom periodu prioritet saobraćajnice u nadležnosti viših nivoa (regionalne i magistralne ceste).

Realizacija budžetskih sredstava se sprovodi prema planu Općinskog budžeta i DOB-a gdje Općina redovno servisira planirane obaveze a najveći dio sredstava se realizira na projekte koje implementiraju Služba za razvoj, poduzetništvo i resurse, te JU Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu, tako da najveći dio općinskih sredstava se usmjerava za projekte iz oblasti privrede i javne komunalne infrastrukture.

3. PREGLED IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE INTEGRIRANOG RAZVOJA

3.1. Sažet osvrt na prethodni period implementacije

Od početka realizacije razvojne Strategije od 2014. u potpunosti je završeno 82 projekta, što je 81,2 % od ukupno planiranih 101 projekta. Također je započeto 49 višegodišnjih projekata koji su još uvijek u procesu realizacije. Pri tome, važno je napomenuti da se zbog ograničenih ljudskih kapaciteta organa uprave ali i ostalih subjekata javnog, privatnog i nevladinog sektora, kao i zbog nedostatka finansijskih sredstava (uglavnom zbog ukidanja određenih donatorskih linija), odustalo od određenih projekata (uglavnom onih planiranih odmah 2014.), a da je kod nekih projekata izvršena izmjena, odnosno prilagođavanje, a u manjoj mjeri došlo je i definiranja i uvrštavanja novih projekata. Tu se prije svega misli na projekte javne infrastrukture, projekte unaprijeđenja sistema zaštite od prirodnih nesreća, ali i projekte unaprijeđenja kvaliteta radne snage i programe podrške privrednicima. Ujedno, u proces implementacije je uključeno 13 novih projekata (koji nisu bili planirani Strategijom, ali čije uključenje doprinosi realizaciji zacrtanih strateških/sektorskih ciljeva), a to su projekti energetske efikasnosti, sanacije štete od poplava, te projekti javne komunalne infrastrukture.

Ukupna vrijednost planiranih projekata od 2014. do kraja 2019. je 30.202.500,00 KM, dok je vrijednost u potpunosti završenih projekata kao i projekata koji su još uvijek u procesu realizacije 26.559.708,00 KM, što je 87,9% realizacije planiranog, s tim da ovdje treba uzeti u obzir da su neki projekti, uglavnom oni vezani za infrastrukturu, u određenim godinama realizirani u nešto većem obimu od planiranog, uglavnom zbog podrške institucija viših nivoa vlasti na koju se nije računalo tokom izrade plana implementacije.

Kada je riječ o strukturi realiziranih projekata, od ukupnog broja u potpunosti završenih projekata ili projekata koji su još uvijek u procesu realizacije, 22,3% ukupne vrijednosti je realizirano iz općinskog budžeta dok je ostatak od 77,7% realizirano iz eksternih izvora.

Posmatrajući realizaciju ukupnog broja započetih i u potpunosti završenih projekata, od početka realizacije Strategije, može se zaključiti da je postignuta visoka realizacija. Iako na procent realizacije ukupnog broja projekata utiču brojni faktori ipak se može zaključiti da je ukupna realizacija plana implementacije zadovoljavajuća posebno ako se uzme u obzir pozitivan trend u protekle 3 godine, jer se pristupilo jednom novom načinu izrade strateškog razvojnog dokumenta, a s tim se pristupilo i novom načinu pripreme i same realizacije projekata.

3.2. Pregled implementacije Strategije u izvještajnoj 2019. godini

Planom implementacije za 2019. godinu je planirano 50 projekata, započeta je implementacija 33 novih i radi se o višegodišnjim projektima (mjerama) čija se implementacija nastavlja i u narednim godinama. Ukupan iznos svih planiranih projekata je 8.073.000,00 KM. Realizirano je 37 projekata u ukupnom iznosu od 5.469.504,00 KM, čime je procenat realizacije 67,74%. Od ukupnog iznosa realiziranih sredstava 32,3% odnosno 1.766.864,00 KM je sufinansiranje iz budžeta Općine Sanski Most, dok je ostatak sredstava od 67,7 % odnosno 3.702.740,00 KM obezbijeđeno iz eksternih izvora. Uzimajući u obzir ukupan iznos planiranih i realiziranih sredstava iz općinskog budžeta, vidi se da je realizirano oko 10% više u odnosu na plan, dok je kod realizacije eksternih izvora ovaj omjer više nepovoljan gdje je realizirano 57,2% planiranih sredstava.

U tabelama u nastavku je dat detaljan prikaz ukupno realizovanih projekata u odnosu na planirano, ukupno i po sektorima:

Tabela 1. Pregled planiranih naspram ostvarenih projekata u 2019.godini (svi sektori)

PREGLED (potpuno ili djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	50	8.073.000,00 KM	1.603.000,00 KM	6.470.000,00 KM
% struktura finansiranja od A		100	32,3	67,7
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	17	1.535.874,00	700.865,00	835.009,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	34%	19%	43,7%	12,9%
% struktura (od B)		100%	45,6%	54,4%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	20	3.933.630,00	1.075.999,00	2.867.731,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	40%	48,7%	67,1%	44,3%

Tabela 2. Finansijska projekcija planiranih i ostvarenih projekata raspoređenih po sektorima na osnovu Plana implementacije.

2019. god.	Oblast	Zbir finansijskih vrednosti projekata		Struktura finansiranja realizovanih projekata	
		Planirano	Realizovano	Budžet (%)	Ostalo (%)
	Društveni razvoj	997.000,00	457.500,00	44,3%	55,7%
	Ekonomski razvoj	1.842.000,00	1.375.148,00	45,1%	54,9%
	Ekološki razvoj	2.183.000,00	3.636.956,00	25,9%	74,1%
	Ukupno	8.073.000,00	5.469.504,00	32,3%	67,7%
	% po planu implementacije	100	67,8	32,3	67,7

Sektor ekonomskog razvoja

U sektoru ekonomskog razvoja za 2019. godinu planirano je 29 projekata, od kojih je realizirano njih 18. Iz prethodnih godina je preneseno 10 projekata čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini, a započeta je realizacija i 2 nova projekta (Izgradnja pristupne staze na vodopadu Blihe, i Izgradnja sistema navodnjavanja poljoprivrednih površina). Za realizaciju ovih projekata je planirano 1.842.000,00 KM a realizirano je 1.375.148,00 KM što je 74,7 %. U ovom sektoru sredstva koja su namijenjena za realizaciju projekata su bila realizirana iz Budžeta i iz eksternih izvora (Detaljne informacije su prikazane u tabelama u nastavku teksta).

Tabela 3. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u ekonomskom sektoru u 2019. godini

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	29	1.842.000,00	509.000,00	1.333.000,00
% struktura finansiranja od A		100%	27,6%	72,4%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	3	258.764,00	191.764,00	67.000,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	10,4%	14 %	37,7 %	5 %
% struktura (od B)		100%	74,1%	25,9%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	9	1.116.384,00	428.910,00	687.474,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	31,3 %	60,6 %	84,3 %	51,6 %

Društveni sektor

U društvenom sektoru za 2019. godinu planirano je 15 projekata. Iz prethodnih godina su preneseno je 13 projekata čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini a započeta su i 2 nova projekta (Izgradnja LED rasvjete u MZ i Izgradnja pomoćnog terena na stadionu NK Podgrmeč). Za realizaciju ovih projekata je planirano 997.000,00 KM a realizirano je 457.500,00 KM što je 45,9%. U ovom sektoru sredstva koja su namijenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom iz eksternih izvora i to u iznosu od 255.000,00 KM (55,7%), a preostalih 202.500,00 KM (44,3%) je realizirano iz općinskog budžeta.

Tabela 4. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u društvenom sektoru 2019. godini.

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	15	997.000,00	184.000,00	813.000,00
% struktura finansiranja od A		100%	18,4%	91,6%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	5	145.500,00	111.000,00	34.500,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	33,3%	14,5%	60,3%	4,3%
% struktura (od B)		100%	76,5%	23,5%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	10	312.000,00	91.500,00	220.500,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	66,7%	31,3%	49,7%	27,1%

Sektor zaštite okoliša/životne sredine

U sektoru okoliša/ zaštite životne sredine za 2019. godinu planirano je 24 projekata. Iz prethodnih godina su prenešena 8 projekata čija je realizacija nastavljena u izvještajnoj godini a započeta je realizacija i 5 novih projekata. Za realizaciju ovih projekata je planirano 5.234.000,00 KM a realizirano je 3.636.956,00 KM što je 69,5%. U ovom sektoru sredstva koja su namijenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom iz općinskog budžeta i eksternih izvora(Detaljne informacije su prikazane u tabelama u nastavku teksta).

Tabela 5. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u sektoru okoliša/ zaštite životne sredine u 2019.godine

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	24	5.234.000,00	910.000,00	4.324.000,00
% struktura finansiranja od A		100%	17,4%	82,6%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	9	1.131.610,00	397.601,00	734.009,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	37,5%	21,6%	43,7%	17%
% struktura (od B)		100%	35,1%	64,9%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	4	2.505.346,00	546.089,00	1.959.257,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	16,7%	47,9%	60%	45,3%

3.3 Ključni rezultati i ostvareni progres

Osnovni rezultat ostvaren u izvještajnom periodu ogleda se u povećanju ukupnog obima implementacije u odnosu na prethodnu godinu, tako da je u 2019. ukupno realizirano 5.469.504,00 KM, što je za 1.287.459,00 KM odnosno 30,7% više u odnosu na 2018. godinu. S druge strane, ohrabruje i činjenica što je u ukupnom omjeru realiziranih sredstava 32,3% budžetskih, a ostatak od 67,7% sredstva obezbijedena iz eksternih izvora finansiranja. U cilju dodatnog unaprijeđenja stepena implementacije u narednom periodu neophodno je pravovremeno pripremiti novu, te ažurirati postojeću projektno-tehničku dokumentaciju kako bi se zadovoljili svi uvjeti javnih poziva raspisanih od strane finansijskih subjekata i projektnih partnera.

U ekonomskom sektoru najveći rezultat je ostvaren kroz realizaciju mjera usmjerenih ka aktivnoj politici zapošljavanja, te kroz projekte unaprijeđenja kvaliteta poslovne infrastrukture. Na ovaj način dodatno je unaprijeđena saradnja sa privrednim sektorom i otvorena je mogućnost saradnje u drugim oblastima, tako da će prioritet općinskog organa uprave u narednom periodu biti rješavanje problema kvaliteta radne snage kroz tripartitno partnerstvo između Općine, privrednog sektora i obrazovnih institucija koje se bave srednjim strukovnim obrazovanjem. Poseban rezultat je ostvareni u segmentu primarne poljoprivredne proizvodnje gdje su dodatno unaprijeđeni finansijski i tehnički kapaciteti proizvođača ovog tipa, gdje je uspostavljen novi način partnerstva koji se ogleda kroz zajednička ulaganja gdje Općina pokriva dio troškova koji su do sad bili obaveza poljoprivrednih proizvođača u procesu apliciranja i realizacije projektnih aktivnosti. U segmentu hardware komponente, nastavljeno je proširenje poslovne infrastrukture u zoni "Šejkovača", te su za naredni period planirane aktivnosti vezano za formiranje i proglašenje Poslovne zone "Zdena" na području nekadašnje fabrike "ŠIP Sana".

U domenu društvenog sektora i ove godine najveći rezultat je ostvaren kroz unaprijeđenje kvaliteta usluga lokalne uprave, prije svega kroz jačanje kapaciteta Mjesnih zajednica za samostalnu pripremu i realizaciju razvojnih projekata iz domena njihovog rada te kroz poboljšanje infrastrukturnih kapaciteta kroz adaptaciju društvenih domova, a sa lokalnim udruženjima kroz realizaciju budžetskih sredstava na projektnoj osnovi. Sa institucijama iz obrazovnog sektora ostvarena je saradnja u dijelu unaprijeđenja partnerstva između lokalne uprave, privrede i strukovnih škola usmjerenog ka poboljšanju kvaliteta praktične nastave i izmjene planova i programa u skladu sa potrebama lokalne privrede. U oblasti kulture i sporta Općina je pružila podršku subjektima ove vrste u skladu sa materijalnim mogućnostima u budžetu Općine gdje je lokalna uprava najviše aktivnosti realizirala u smjeru poboljšanja infrastrukturnih kapaciteta i uvjeta za rad. Glavni prioritet u narednom periodu će biti dodatno unaprijeđenje kapaciteta obrazovnih ustanova kako bi se adekvatno riješio problem kvaliteta radne snage, odnosno kako bi se lokalni obrazovni sistem za strukovna zanimanja što više uskladio sa potrebama lokalnog tržišta rada.

U oblasti okoliša najznačajniji rezultati su ostvareni kroz unaprijeđenje komunalne i saobraćajne infrastrukture. Kroz Projekt MEG kojeg u partnerstvu sa Općinom Sanski Most realiziraju UNDP i Vlada Švicarske, završena je izgradnja vodovodnog sistema Zdena – Kamengrad, a pokrenut je i nastavak izgradnje kanalizacionog sistema u Prvomajskoj ulici čijim završetkom će se stvoriti preduvjeti za izgradnju kanalizacionog sistema u planiranoj Poslovnoj zoni "Zdena" odnosno njeno priključenje na gradski kanalizacioni sistem. Dodatno je i proširen gradski kanalizacioni sistem završetkom radova u Lolinom sokaku, a završene su sve pripremne radnje za izgradnju zaštitnog zida na obali rijeke Sane na lokalitetu Gerzovo, čime će se u narednom periodu znatno unaprijediti i sistem zaštite od prirodnih nesreća. U saradnji sa JU Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu nastavljena je rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove lokalne putne mreže gdje je tokom 2019. realizirano skoro 50% više sredstava u ovu svrhu u odnosu na godinu ranije. U saradnji sa Direkcijama za ceste USK i Federacije BiH započeo je proces rekonstrukcije saobraćajnica višeg reda (regionalne i magistralne ceste) koje nisu značajnije obnovljene još od prestanka ratnih sukoba u BiH. I u oblasti okoliša je dodatno unaprijeđena i insitucionalna saradnja sa ostalim subjektima javnog sektora, prije svega sa komunalnim preduzećima i ustanovama, gdje je i realizirano najviše eksternih sredstava i gdje su

njihovi godišnji planovi rada harmonizirani i usklađeni sa lokalnim razvojnim dokumentom kao polaznom osnovom.

3.4. Vertikalna i horizontalna usklađenost i nivo integrisanosti

Svi projekti i mjere koji se realiziraju na području Općine Sanski Most su usaglašeni sa važećom Strategijom lokalnog razvoja, odnosno trogodišnjim Planom implementacije kojeg redovno na godišnjem nivou usvaja Općinsko vijeće, te Planom kapitalnih investicija i Planovima rada Javnih preduzeća i ustanova, gdje je sufinansiranje od strane lokalne zajednice obezbijeđeno i planirano budžetom Općine za tekuću godinu.

Vezano za horizontalnu usklađenost, postoje problemi sa institucijama viših nivoa vlasti iz razloga što većina strateških razvojnih dokumenata na višim nivoima vlasti ističu ove ili iduće godine, a prema dostupnim informacijama nije započet postupak njihovog ažuriranja, odnosno Općina kao lokalna zajednica nije obaviještena niti konsultirana po ovom pitanju.

U svom redovnom poslovanju lokalna uprava priprema projektne prijedloge prema javnim pozivima viših nivoa vlasti koji su koncipirani na osnovu godišnjih planova u čijoj izradi lokalne zajednice ne učestvuju, a često se javlja i činjenica da institucije viših nivoa uopće ne dodjeljuju sredstva u skladu sa svojim strateškim planovima, što je slučaj i sa Strategijom razvoja USK, koja je usvojena 2014. godine a do danas nije implementiran niti jedan projekt iz ovog dokumenta, niti se rade godišnji planovi implementacije što je bila obaveza Vlade i Skupštine USK.

3.5 Institucionalni kapaciteti općinske uprave i saradnja sa bitnim akterima

Poslove centralne koordinacije jedinice za upravljanje razvojnim aktivnostima u općini Sanski Most provodi JURA – Jedinica za upravljanje razvojem koja je utvrđena Odlukom o izmjeni i dopuni odluke o organizaciji i djelokrugu rada općinskog organa uprave općine Sanski Most koju je Općinsko vijeće Sanski Most usvojilo na 23. sjednici održanoj 19.03.2015. godine. JURA kao posebna organizaciona jedinica, između ostalog, zadužena je za poslove koordinacije upravljanja razvojem, strateškog planiranja, implementacije strategije razvoja, te praćenju i vrednovanju realizacije strateških mjera i projekata. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Jedinstvenog općinskog organa uprave JURA uključuje 7 uposlenika i kadrovski je popunjena u skladu sa Pravilnikom. Vezano za potrebe za daljim poboljšanjem kapaciteta ove jedinice neophodno je u narednom periodu izvršiti dodatne obuke iz oblasti upravljanja projektnim ciklusom i dio redovnih poslova ovih uposlenika dijelom preraspodijeliti na druge uposlene kako bi primarni zadatak JURA-e bio koordinacija i upravljanje aktivnostima iz domena lokalnog razvoja.

Tokom prve godine implementacije lokalnog razvojnog dokumenta (2014.) usvojen je i APIS – alat za praćenje implementacije strategije kao multidisciplinarna baza podataka koja sadrži objedinjene podatke o planiranim projektima, njihovom stepenu implementacije, finansijskoj konstrukciji i kapacitetima zaduženim za realizaciju. Tokom 2019. APIS je bio u potpunosti funkcionalan, i ažurira se na tromjesečnoj osnovi, i najviše je služio za izradu izvještaja o stepenu implementacije, te za izradu Plana implementacije 2020. – 2022., kojeg je u međuvremenu usvojilo i Općinsko vijeće.

U pogledu implementacionih kapaciteta ostalih aktera (NVO, poslovnog sektora i drugih aktera koji učestvuju ili indirektno doprinose implementaciji Strategije) stanje se može opisati kao zadovoljavajuće jer od procesa izrade i usvajanja strategije razvoja proširuje se mreža lokalnih subjekata i partnera koji aktivno učestvuju u izradi i provođenju razvojnih projekata. Od ostalih aktera kao ključni partneri se izdvajaju, pored javnih preduzeća i ustanova, i nekoliko nevladinih organizacija koje se bave lokalnim razvojem, a u društvenom sektoru najznačajniji partneri su lokalna udruženja i organi MZ. Navedeni akteri su dijelom samostalno, a dijelom u saradnji sa Općinom aplicirali na vanjske fondove i ostvarili eksterna sredstva ili na drugi način doprinijeli implementaciji strategije (uglavnom tehničkim obukama i edukacijama za korisnike).

Tokom 2019. godine nastavljena je uspješna saradnja sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP) kroz projekte MEG, Jačanje uloge MZ u BiH, Dijaspora za razvoj, a tokom prošle godine Općina je potpisala sporazum o pristupanju projektu SECAP kroz koji će biti otvorena mogućnost realizacije projekata iz oblasti klimatskih promjena, zaštite od prirodnih nesreća i energetske efikasnosti.

Što se tiče saradnje sa institucijama viših nivoa vlasti, u protekloj godini sa nivoa Federacije BiH realizirano je ukupno 1.045.000,00 KM za projekte komunalne infrastrukture i zaštitu od poplava, dok je od strane institucija Vlade USK realizirano svega 116.101,00 KM, iako je Općina adekvatno pripremila i aplicirala projekte na skoro sve javne pozive raspisane od strane navedenih institucija. U cilju realizacije dodatnih sredstava na području lokalne zajednice, u narednom periodu neophodno je dodatno unaprijediti kapacitete privrednih i nevladinih subjekata u domenu samostalne pripreme i realizacije razvojnih projekata obzirom na dostupna eksterna sredstva na koje Općina kao organ uprave ne može aplicirati. Tokom 2019. godine nekoliko privrednih subjekata je uspješno implementiralo projekte unaprijeđenja kvaliteta radne snage i uvođenja novih tehnologija koji su finansirani od strane UNDP-a i USAID-a, a za koje je pripremu kompletnog projektnog prijedloga radila Općina Sanski Most. Upravo iz razloga sve veće dostupnosti grant sredstava za privrednike neophodno je i njih u što većem obimu uključiti u lokalnu saradničku mrežu za pripremu i realizaciju razvojnih projekata.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

- Stepen realizacije visok uz visok stepen privlačenja sredstava iz eksternih izvora.
- Planiranje realno uz horizontalnu u vezanost relevantnih dokumenata – Plan implementacije, Planovi rada Općinskih službi, Budžet Općine, Planovi rada javnih preduzeća i ustanova
- Neadekvatna obučenos kadrova i preraspodjela posla unutar organa uprave s ciljem većeg stepena realizacije godišnjih planova.
- Uspostavljena saradnja sa nizom međunarodnih finansijskih subjekata s ciljem obezbijedenja sredstava za naredni period.
- Strateški ciljevi široko postavljeni i neophodna revizija okvirnog strateškog dokumenta.
- Nedovoljno iskorištena institucionalna saradnja sa dijasporom
- Problem u saradnji sa domaćim institucijama predstavlja način dodjele sredstava jer svake godine dolazi do promjene u metodologiji i vremenskom rasporedu raspisivanja javnih poziva
- Nedostatak prostorno-planske dokumentacije dodatno usložnjava proces planiranja i realizacije projekata na terenu, posebno otežavajuća okolnost za privredni sektor
- Nedostatak saradnje sa višim nivoima vlasti u domenu rješavanja potreba i problema privrednog sektora
- Komplikirane procedure javnih nabavki u postupku odabira izvođača radova za velike infrastrukturne projekte

Fokus lokalne uprave u narednom periodu će biti intenziviranje aktivnosti na uspostavi i promociji povoljnog poslovnog ambijenta i proširenju postojećih i realizaciji novih investicija u realnom sektoru na lokalnom nivou, kako bi se pokušao ostvariti minimum uvjeta za nova zapošljavanja s naglaskom na omladinsku populaciju. U svrhu realizacije navedenog, u 2020. godini prioritet će biti unaprjeđenje poslovne infrastrukture, te realizacija poticajnih mjera za zapošljavanje, te podrška strukovnom obrazovanju u svrhu unaprijeđenja kvaliteta nastave i njene kompatibilnosti sa potrebama lokalne privrede. Vezano za društveni i okolišni sektor, za uspješniju realizaciju projekata iz ovih sektora neophodno je nastaviti dobru saradnju sa organima MZ i lokalnim udruženjima, te sa JKP "Vodovod i kanalizacija", te JU "Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu" koji su ujedno i nosioci projekata iz okolišnog sektora.

U domenu zapažanja o ostvarenom kvalitetu sistemskog upravljanja razvojem bitno je naglasiti:

- Plan implementacije za period 2020.-2022. godinu je pripremljen u skladu sa JURA kalendarom, te je korišten kao jedan od osnovnih ulaznih dokumenata tokom izrade općinskog budžeta i ostalih programskih dokumenata.
- Godišnji plan rada organa uprave je urađen na osnovu planova rada službi koji su pripremljeni u skladu sa JURA kalendarom i JURA definiranim rokovima i pri izradi istih je primjenjen projektni pristup. Plan rada organa uprave usvojen od strane Općinskog vijeća u januaru 2020.
- Izvještaj o radu organa uprave urađen na osnovu izvještaja o radu Općinskih službi i koristi se jedinstvena metodologija za izradu svih izvještaja i planova gdje će svi izvještaji odnosno planovi biti razmatrani i usvajani u formi jednog zajedničkog dokumenta.
- u pogledu izgradnje mehanizama saradnje sa privatnim sektorom neophodno je dodatno unaprijediti komunikaciju kroz rad Privrednog savjeta i pojedinačnu saradnju sa svim privrednim subjektima. U prethodnom periodu pokazalo se da je anketni pristup izuzetno uspješan kanal komunikacije i odličan izvor podataka, te na sličnim metodima saradnje treba raditi i u narednom periodu. Formalno javno-privatno partnerstvo i dalje ne postoji najviše zbog neusaglašene zakonske regulative i nedostatka ostalih podzakonskih propisa.

5. ANEKSI

- Tabela pregled stanja realizacije projekata u 2019. godini

Tabelarni pregled stanja realizacije strateških projekata u 2019. godini

Veza sa strateškim i sektorskim ciljem i programom	Projektat /mjera	Status projekta	Izvori finansiranja		
			Budžet	Eksterni izvori	Ukupno
Ekonomski sektor					
SC 1:O.C.1.2	Promocija investicijskih mogućnosti Sanskog Mosta	U toku	-	-	-
SC1 O.C 1.2	Uspostava centra za podršku biznisu i saradnju sa dijasporom	U toku	-	-	-
SC 1:O.C.1.2; O.C:2.1.	Podrška srednjem strukovnom obrazovanju u cilju unaprijeđenja kvaliteta rada	U toku	30.000,00	30.000,00	60.000,00
SC 2. OC 1.3. OC 3.7.	Uspostava sistema permanentne edukacije registriranih poljoprivrednih proizvođača	U toku	5.000,00	15.000,00	20.000,00
SC 2., OC 1.2.,	Izgradnja sistema navodnjavanja poljoprivrednih površina uz vodotok rijeke Sane (MZ Trnova, MZ Šehovci)	U toku	0,00	250.000,00	250.000,00
SC 2. OC 1.4.	Sajam obrta, turizma i poljoprivrede	U toku	2.000,00	5.000,00	7.000,00
SC 1:O.C.1.2; O.C:2.1.	Podrška i sufinansiranje projekata zapošljavanja	U toku	101.910,00	0,00	101.910,00
SC 1:O.C.1.2; O.C:2.1.	Podrška i sufinansiranje projekata unaprijeđenja tehničkih kapaciteta privrednih subjekata (subvencija nabavke mašina i opreme)	U toku	40.000,00	40.000,00	80.000,00
SC 2, OC 1.4.	Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta i promocija vodopada rijeke Blihe kao specifične turističke destinacije	Završeno	58.000,00	0,00	58.000,00
SC 2. OC 1.1. OC 1.3.	Podrška razvoju primarne poljoprivredne proizvodnje u zatvorenom prostoru (plastenici)	Završeno	23.000,00	67.000,00	90.000,00
SC 1:O.C.1.2; O.C:2.1.	Podrška izgradnji novih poslovnih subjekata u proizvodnji i poljoprivrednoj djelatnosti	Završeno	110.764,00	0,00	110.764,00
SC 1.OC 1.3.	Izgradnja infrastrukture u zoni Šejkovača (saobraćajnica, vodovod I kanalizacija) – dionica S2 + S4	U toku	250.000,00	267.474,00	517.474,00

Ukupno ekonomski sektor					1.375.148,00
Društveni sektor					
SC 3, OC 2.2.	Uspostava geoinformacionog sistema u Organu uprave Sanski Most (GIS)	U toku	10.000,00	27.000,00	37.000,00
SC 3, OC 2.2.	Edukacija NVO subjekata i predstavnika MZ u oblasti PCM-a	Završeno	0,00	5.000,00	5.000,00
SC 3, OC 2.2.	Podrška razvoju NVO sektora kroz LOD metodologiju	Završeno	30.000,00		30.000,00
SC3, OC 2.3.	Unaprijeđenje kapaciteta MZ kroz vođenje e-uprave (matične i zemljišne knjige)	U toku	-	3.000,00	3.000,00
SC3, OC 2.3.	Adaptacija društvenih domova u svrhu unaprijeđenja kvaliteta javnih i kulturnih sadržaja (Brdari, Hrustovo i Fajtovci)	U toku	10.000,00	128.000,00	138.000,00
SC3, OC 2.3.	Manifestacija „Međunarodna sedmica mira“	Završeno		11.000,00	11.000,00
SC 3, OC 2.1.	Stipendiranje studenata deficitarnih stručnih usmjerenja	U toku	50.000,00		50.000,00
SC 3, OC 2.2.	Izrada Plana i rješavanje problema pasa lutilica	U toku	5.000,00	5.000,00	10.000,00
SC3, OC 2.3.	Manifestacija "Ljeto na Sani"	Završeno	35.000,00	0,00	35.000,00
SC3, OC 2.3.	Izgradnja LED rasvjete u MZ Lijeve obala, Šehovci, Zdena, Donji Kamengrad, Hrustovo, Čaplje	Završeno	46.500,00	18.000,00	64.500,00
SC3, OC 2.3.	Izgradnja sportsko-rekreacionog i društvenog centra Hrustovo	U toku	0,00	47.000,00	47.000,00
SC 2, OC 1.4.	Izgradnja pomoćnog terena NK "Podgrmeč"	U toku	16.000,00	11.000,00	27.000,00
Ukupno društveni sektor					457.500,00
Okolišni sektor					
SC 2, OC 3.3.	Rekonstrukcija lokalne putne mreže u Mjesnim zajednicama	U toku	507.538,00	1.191.657,00	1.699.195,00
SC 2, OC 3.2.	Izgradnja kanalizacione mreže ulica Prvomajska II faza	Završeno	67.000,00	80.000,00	147.000,00
SC 2, OC 3.2.	Izgradnja kanalizacione mreže ulica Prvomajska III faza	U toku	0,00	97.600,00	97.600,00

SC 2, OC 3.2.	Izgradnja vodovodnog sistema Zdena – Kamengrad II faza	Završeno	220.000,00	229.539,00	449.539,00
SC 2, OC 3.2.	Izgradnja vodovodnog sistema Slatina - Podvidača	Završeno	0,00	79.000,00	79.000,00
SC 2, OC 3.7.	Preventivne mjere zaštite od poplava na vodotocima II kategorije	Završeno	89.101,00	0,00	89.101,00
SC 2, OC 2.	Nabavka i instalacije opreme za potrebe Postrojenja za preradu pitke vode	Završeno	0,00	76.600,00	76.600,00
SC 2, OC 2.	Deminiranje poljoprivrednog zemljišta u područjima sa potvrđenim povratkom	U toku	0,00	700.000,00	700.000,00
SC 2, OC 3.2.	Izgradnja vodovoda Magarice	Završeno	0,00	12.870,00	12.870,00
SC 2, OC 3.2.	Izgradnja kanalizacione mreže "Lolin Sokak"	Završeno	21.500,00	100.000,00	121.500,00
SC 2, OC 3.2.	Izgradnja dionice distributivnog cjevovoda za potencijalno napajanje grada sa izvorišta Dabar	Završeno	0,00	106.000,00	106.000,00
SC 2, OC 3.6., OC 2.2.	Unaprijeđenje energetske efikasnosti OŠ Fajtovci	Završeno	0,00	50.000,00	50.000,00
SC 2, OC 3.7.	Izrada prostorno planske dokumentacije za Općinu Sanski Most	U toku	38.551,00	0,00	38.551,00
Ukupno okolišni sektor					3.636.956,00